

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження
Браїлка Ігоря Анатолійовича
«Формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски:
джерела інспірацій та технології»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 «Дизайн»
з галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Дисертаційна робота І. А. Браїлка присвячена дослідженню формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски як складного художньо-проектного процесу, що поєднує естетичні, культурні, технологічні та комунікативні аспекти. Актуальність теми не викликає сумнівів, оскільки сучасний дизайн зачіски дедалі активніше функціонує у просторі візуальної культури, fashion-індустрії, сценічного мистецтва, цифрових медіа та креативних практик, проте у вітчизняній гуманітарній науці все ще недостатньо осмислений як самостійний предмет теоретичного аналізу.

Суттєвою перевагою роботи є те, що автор розглядає зачіску не лише як елемент індустрії краси, а як форму художнього моделювання образу людини. У сучасних умовах, коли зовнішність дедалі більше набуває значення соціального та культурного висловлювання, дослідження механізмів формотворення зачіски виходить за межі вузькопрофесійної тематики й стає частиною ширшого дискурсу про візуальну ідентичність, індивідуалізацію та дизайн повсякденності. Важливо, що автор обирає для аналізу саме першу чверть ХХІ століття – період, позначений стрімким розвитком цифрової культури, глобалізацією модних тенденцій, активним поширенням соціальних мереж і зміною механізмів професійної репрезентації дизайнерів зачіски. Це дозволяє розглядати сучасне формотворення як процес, що формується не лише всередині професійної школи, а й під впливом медіасередовища, fashion-фотографії, конкурсних платформ і цифрової комунікації.

Науково значущим є прагнення здобувача систематизувати формотворчі концепції та визначити закономірності їх розвитку. У цьому контексті дисертація має не лише описовий, а й концептуальний характер, оскільки пропонує модель осмислення дизайну зачіски як цілісної проектної системи. Вибір теми також є своєчасним з огляду на потреби сучасної мистецької освіти. У сфері підготовки дизайнерів і стилістів відчутним є дефіцит науково обґрунтованих методичних підходів до аналізу форми, кольору, композиції та джерел інспірацій у дизайні зачіски. Робота І. А. Браїлка частково заповнює цю прогалину.

Таким чином, тема дисертації є актуальною, науково перспективною та суспільно значущою.

Наукова новизна дисертації полягає насамперед у комплексному підході до аналізу формотворення зачіски. Автор пропонує розглядати його як багатокomпонентний процес, у якому взаємодіють естетичні принципи,

соціокультурний контекст, технологічні рішення та індивідуалізована проєктна логіка. До найбільш вагомих результатів дослідження належать: формулювання та обґрунтування триетапної моделі формотворення зачіски; систематизація сучасних формотворчих концепцій; аналіз взаємозв'язку кольору та форми як конструктивного принципу; дослідження ролі міжнародних конкурсних платформ у формуванні сучасних тенденцій; уточнення місця української перукарської школи у світовому контексті. Науково цінним є те, що автор описує окремі стилістичні напрями, а також прагне виявити їхню внутрішню логіку, принципи композиційної побудови та механізми художньої виразності. Особливу увагу привертає розгляд зачіски як об'ємно-просторової форми. У межах дослідження ця теза отримує послідовне обґрунтування через аналіз силуету, пластики, текстури, кольору та ритму композиції. Завдяки цьому дизайн зачіски інтерпретується як повноцінна форма дизайнерського проєктування, а не виключно як сфера прикладної стилізації.

Дисертація містить достатній рівень апробації результатів. Основні положення відображено у фахових публікаціях, тезах конференцій та колективній монографії. Публікації відповідають тематиці дослідження й демонструють послідовність наукових пошуків автора. Наукові положення дисертації є достатньо аргументованими та логічно взаємопов'язаними. Структура роботи демонструє послідовний рух від теоретичного осмислення проблеми до практичної апробації результатів.

Висновки ґрунтуються на широкому колі джерел, серед яких – історичні матеріали, fashion-аналітика, творчі роботи дизайнерів, матеріали міжнародних конкурсів та авторські практичні розробки. Така джерельна база є репрезентативною для дослідження сучасного дизайну зачіски. Позитивно слід оцінити увагу автора до українського контексту. Аналіз розвитку вітчизняної перукарської школи здійснено не ізольовано, а у співвідношенні зі світовими тенденціями. Це дозволило уникнути надмірної локальності дослідження та водночас підкреслити специфіку українського досвіду. Переконливими є висновки щодо взаємозалежності формотворення та соціокультурних трансформацій. Автор демонструє, що еволюція зачіски відображає зміни в уявленнях про жіночність, статус, естетику та індивідуальність. Заслуговує на увагу і висновок про посилення ролі цифрових технологій та медіапростору у формуванні сучасних формотворчих тенденцій. Автор слушно зазначає, що міжнародні конкурсні платформи сьогодні функціонують як середовище професійної легітимації нових художніх і технологічних рішень.

Методологічна база дисертації є цілісною та адекватною предмету дослідження. Автор використовує комплекс методів, які взаємодоповнюють один одного та дозволяють аналізувати зачіску як багатовимірний художньо-проєктний феномен. Особливо продуктивним є використання: історико-генетичного методу; порівняльно-типологічного аналізу; мистецтвознавчого аналізу; структурно-функціонального підходу; методів проєктного моделювання. Суттєвою перевагою роботи є міждисциплінарність. Автор

залучає понятійний апарат теорії дизайну, культурології, fashion-теорії та візуальних студій, що дозволяє уникнути вузькопрофесійного підходу. Водночас слід відзначити, що методологія дослідження має не лише теоретичний, а й прикладний характер, оскільки запропоновані автором підходи безпосередньо адаптовані до професійної дизайнерської практики.

Практичне значення дисертації полягає у можливості застосування її результатів у професійній, освітній та творчій діяльності. Запропонована триетапна модель формотворення зачіски може бути використана: у процесі підготовки дизайнерів зачіски; у створенні навчально-методичних матеріалів; у салонній і конкурсній практиці; у fashion-індустрії та сценічному мистецтві. Важливо, що автор не обмежується абстрактними теоретичними конструкціями, а демонструє механізми їх практичного застосування через власні творчі проекти. Практичну цінність має також алгоритм обґрунтування колористичного рішення, який враховує індивідуальні характеристики зовнішності, соціальний контекст та композиційну логіку образу.

Під час аналізу дисертації та наукових публікацій здобувача порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. Робота виконана самостійно, із належним посиланням на використані джерела та дотриманням вимог наукової етики.

Утім, не применшуючи наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, все ж варто висловити певні зауваження та звернути увагу на дискусійні положення:

1. У роботі ґрунтовно досліджено формотворчі концепції сучасного дизайну зачіски, однак меншою мірою увагу приділено питанню взаємодії зачіски з цифровими фільтрами, AI-візуалізаціями та віртуальними fashion-середовищами, які дедалі активніше впливають на формування естетичних очікувань у сучасній культурі.

2. У дисертації переконливо аналізуються українські етнічні мотиви як джерело інспірацій, проте доцільним могло б бути ширше порівняння українського етнодизайну зачіски з іншими національними традиціями Східної та Центральної Європи для точнішого визначення його специфіки.

3. Автор обґрунтовує універсальність триетапної моделі формотворення зачіски, однак окремого уточнення потребує питання її адаптації до швидкоплинних форматів fashion-виробництва, де процес створення образу часто відбувається в умовах обмеженого часу та колективної творчої взаємодії.

Зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Таким чином, дисертаційна робота Браїлка Ігоря Анатолійовича «Формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски: джерела інспірацій та технології» є завершеним самостійним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. У роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе значення для розвитку теорії та практики дизайну.

Дисертаційна робота Браїлка Ігоря Анатолійовича «Формотворення в дизайні сучасної жіночої зачіски: джерела інспірацій та технології» відповідає спеціальності 022 «Дизайн» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а також вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019), а її автор, І. А. Браїлко, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн».

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат мистецтвознавства, професор,
професор кафедри графічного дизайну
Київського національного університету
культури і мистецтв

Світлана ОБОРСЬКА

Підпис <i>С.Оборська</i>	засвідчую
Начальник ВК <i>Д.М.Григорук</i>	
"16" 06	2026 р.